

PM

Till: Fullmäktigeberedningen gällande den framtida väghållningen
Från: Peo Nordlöf PM 2
Kopia: Får vidarebefordras om så önskas.
Datum: 2026-02-26
SV: PM 2 Förslag inför Folkomröstningen. Skillnaden mellan kommunalt huvudmannaskap och Intagande i Kommunal väghållning.

Huvudmannaskap - Boverket: [Huvudmannaskap - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Kommunalt huvudmannaskap innebär att kommunen är ansvarig för att förvalta och sköta allmänna platser, såsom gator, vägar, parker och andra offentliga ytor.

Enligt **plan- och bygglagen (PBL)** är kommunen som huvudregel huvudman för dessa platser, vilket innebär att kommunen har ansvar för att ordna och underhålla dem så att de kan användas för avsett ändamål.

Vid detaljplanering ska kommunen ta ställning till vem som ska vara huvudman.

Det kan vara antingen kommunen eller om det finns särskilda skäl för det enskilt huvudmannaskap.

Kommunen har rätt att lösa in mark för allmänna platser. Kommunen är även skyldig att lösa den om någon fastighetsägare begär det. Men genom särskilda bestämmelser i fastighetsbildningslagen kan kommunen säkerställa tillgången till mark för en allmän plats även genom fastighetsreglering. Detta är det i praktiken helt dominerande tillvägagångssättet.

Kommentar: Vid byte av huvudmannaskap från enskilt till kommunalt huvudmannaskap behöver vi alltså se över detaljplaneringen med hjälp av PBL. Det kan eventuellt även bli fråga om marklösen,

Oklart i dagsläget hur lång tid en sån här process kommer att ta. Men vi bör absolut gå igenom den i vart fall för tätorterna.

Intagande i Kommunal väghållning - SKR Väghållningens juridik [Väghållningens juridik](#) | [SKR Webbfamilj](#) | [SKR](#)

Sid 32. När en kommun frivilligt tar över väghållning kan den bestämma i vilken omfattning det ska ske. Det är då angeläget att det ges klara besked om vad kommunen tar över – både ifråga om skyldigheter och rättigheter – och vad som eventuellt ska ligga kvar på väghållaren. Ett underlag för avtal om övertagande av väghållning mellan kommun och samfällighetsförening redovisas i bilaga 1. Ur avtalsförslaget bilaga 1 sid 129: "Kommunen åtar sig utan annat krav på ersättning än som anges i § 5 att ombesörja väghållningen. I åtagandet ingår följande .....

Kommentar: Vid intagande i Kommunal väghållning kan det ske relativt snabbt genom att Kommunfullmäktige ändrar Regelverken och att det sedan tecknas avtal mellan huvudmannen (föreningen/byn) och kommunen (utförare av

väghållningsuppgiften). Men det förutsätter förstås en majoritet i fullmäktige som följer folkomröstningens utslag.

Förslag till fullmäktige angående folkomröstningen 2026-09-13

Valsedeln

Ska kommunen ansvara för att de enskilda vägarna inom och mellan byarna erbjuds att omgående intas i kommunal väghållning (drift, underhåll, reparationer och reinvestering) via regelverk och avtal?

JA   NEJ

Markera ditt alternativ med penna.

Ur SKR "Det förstärkta folkinitiativet" (2023) sidan 28: "Att infoga ett tredje alternativ förutom ja och nej, vilket innebär att väljarna kan lägga en röst, men inte tar ställning i sakfrågan inbjuder till ... tolkningsmöjligheter för beslutsfattarna. För det första, kan införandet av ett sådant tredje alternativ där väljarna inte tar ställning innebära att förhållandet mellan de två "ställningstagande" alternativen ja och nej förändras. För det andra, ger ett sådant tredje alternativ möjligheter till att strategiskt tolka valresultatet"

Källor

Boverket (2026), **PBL KUNSKAPSBANKEN – en handbok om plan- och bygglagen**. Webbaserad. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/>

Egenskapsbestämmelser om huvudmannaskap: [Huvudmannaskap - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Huvudmannaskap och planbestämmelser: [Huvudmannaskap och planbestämmelser - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Användning av allmän plats: [Användning av allmän plats - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Kommunens rätt att lösa in mark: [Kommunens rätt att lösa in mark - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Rätt att kräva inlösen: [Rätt att kräva inlösen - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

REV Informerar – Riksförbundet Enskilda vägars informationshäfte,
Huvudmannaskapsfrågan. [Kommunalt huvudmannaskap REV.pdf](#)

Sveriges Kommuner och Regioner (2023), **Det förstärkta folkinitiativet – Trender och erfarenheter från folkinitiativ och folkomröstningar.** ISBN: 978-91-8047-210-4.
<https://extra.skr.se/download/18.3e4bda3818beb99b39e1b6f8/1700658546828/Foerstarkta-folkinitiativet-2023.pdf>

Sveriges kommuner och landsting (2019), **Väghållningens juridik.** ISBN: 978-91-7585-700-8. [Väghållningens juridik | SKR Webbfamilj | SKR](#)

Sveriges kommuner och regioner (2019), **bilaga 1 Underlag för avtal om enskild väghållning, Väghållningens juridik.** ISBN: 978-91-7585-700-8 [Väghållningens juridik | SKR Webbfamilj | SKR](#)

Trafikverket (2023), **Väghållaransvar – Process för ett förändringsärende. – Vilken princip används för väghållaransvarets fördelning. – Översyn kommunala väghållningsområden.** <https://www.trafikverket.se/resa-och-trafik/vag/vem-ansvarar-for-vagen/>

Trafikverket (2012-10-22), **Översyn av väghållaransvar.** 2013:043 ISBN: 978-91-7467-455-2. <https://trafikverket.diva-portal.org/smash/get/diva2:1363555/FULLTEXT01.pdf>

Valmyndigheten – **Valmaterial för kommuner:**
<https://valcentralen.val.se/kommun/valmaterial-for-kommuner>